

# SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS  
and DEMOGRAPHY

2/2014

ročník/volume 24

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 7

Typ článku/Type of article: recenzia publikácie/review of publication

Strany/Pages: 84– 85

Dátum vydania/Publication date: 15. apríl 2014/April 15, 2014



## RECENZIA PUBLIKÁCIE/REVIEW OF PUBLICATION

**Branislav Šprocha, Boris Vaňo, Branislav Bleha:**  
**Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035**  
Vydavateľstvo Faber, Bratislava 2013, 97 s., ISBN 978-80-89019-25-0

Vývoj obyvateľstva každej krajiny je z hľadiska fungovania spoločnosti podstatný a zaslúži si pozornosť z kvalitatívneho i kvantitatívneho hľadiska. Od 80. rokov 20. storočia prechádza populácia Slovenskej republiky na nový model reprodukčného správania, ktorého najpodstatnejším dôsledkom je starnutie populácie. Tento proces spôsobuje zvyšovanie nákladov spoločnosti na dôchodky, zdravotníctvo, sociálne a ďalšie služby, čo následne vyvoláva zvýšený záujem o demografickú budúcnosť. Ako dlho budú tieto nové trendy pokračovať a kam až sa vývoj slovenskej populácie dostane, to sú najčastejšie otázky, ktoré si kladú ekonómovia, politici a ostatná odborná a laická verejnosť. Čiastočnú odpoveď na tieto otázky môžu poskytnúť populačné prognózy. Predpovedanie demografických zmien i celkového populačného vývoja je však náročné a presnosť do značnej miery závisí aj od vývoja konkrétnych spoločenských situácií, nielen na národnej, ale i na medzinárodnej úrovni.

Nová vedecká monografia s názvom **Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035**, ktorej autormi sú *Branislav Šprocha*, pracujúci vo Výskumnom demografickom centre INFOSTAT-u a v Prognostickom ústave SAV, *Branislav Bleha* z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského a *Boris Vaňo* z Výskumného demografického centra INFOSTAT-u, ponúka odpovede na otázky, aký bude najpravdepodobnejší vývoj počtu obyvateľov v slovenských okresoch, akú intenzitu starnutia budú mať jednotlivé okresy a aká bude plodnosť, úmrtnosť a migrácia v nich.

Táto prognóza vývoja obyvateľstva nadväzuje na republikovú prognózu populačného vývoja Slovenskej republiky do roku 2060. Autori monografie zdôrazňujú, že hlavné demografické trendy zreteľné na celoštátnej úrovni možno vidieť aj na regionálnej úrovni, avšak na tejto územnej úrovni sú pre Slovenskú republiku charakteristické pomerne výrazné disparity.

V úvode publikácie autori **predstavujú metodiku práce a obsah celej monografie. Ďalšie tri kapitoly ponúkajú analýzu a prognózu demografických procesov**, ktorých výsledkom je stav a štruktúra populácie. Ako prvému sa venujú procesu **plodnosti**. Je analyzovaný i prognózovaný v kontexte dramatického zníženia jeho intenzity, predovšetkým v mladšom veku žien. Nasleduje analýza a prognóza **úmrtnosti** ako druhej základnej zložky prirodzeného pohybu



obyvateľstva. Analýza i prognóza úmrtnosti vychádza z určitej stability tohto procesu s jasne identifikovateľnými vývojovými črtami.

Tretím analyzovaným a prognózovaným procesom je **migrácia**, ktorá však na rozdiel od úmrtnosti vykazuje z hľadiska vývoja značnú nestabilitu; existencia komplexu faktorov nedemografickej povahy, ktoré na migráciu vplyvajú, môže, ako upozorňujú autori, značne ovplyvniť presnosť prognózy v tejto oblasti. Kapitola s názvom **Zhodnotenie výsledkov prognózy** má opisno-hodnotiaci charakter. Vyhodnocuje vývoj počtu obyvateľstva, medziročných prírastkov a vekovej štruktúry.

**V závere** autori vecne zhodnocujú význam prognózy do úrovne okresov.

Na škodu publikácie je, že v súvislosti s procesom plodnosti obsahuje tvrdenie, podľa ktorého zmena metodiky pri zisťovaní narodených od roku 2012 „neumožňuje plnú porovnateľnosť syntetických indikátorov“, čo môže viesť k pochybnostiam o výsledkoch prognózy plodnosti. Používatelia monografie však nemusia mať obavy, pretože štatistike narodených venuje Štatistický úrad SR náležitú pozornosť. Na účely vedeckých analýz pôrodnosti a plodnosti slovenskej populácie vedie vo svojich informačných systémoch okrem údajov o deťoch narodených v SR aj údaje o deťoch narodených v zahraničí a deťoch narodených v zahraničí a prihlásených na trvalý pobyt v SR. Existencia týchto údajov zaručuje možnosť úplnej porovnateľnosti.

Publikácia má vedecký charakter a spĺňa základné princípy tvorby prognóz. Jej využitie vidíme predovšetkým v oblastiach, akými sú zodpovedné rozhodovanie na regionálnej úrovni, korekcia súčasných rozhodnutí, prevencia pred nesprávnymi rozhodnutiami a varovanie pred riskantnými rozhodnutiami.

Vzhľadom na to, že ľudské zdroje patria medzi prioritné oblasti regionálneho rozvoja, využívanie tohto informačného zdroja by malo byť základom adekvátnej regionálnej politiky. Predstavuje totiž ucelený systém hodnotenia a predikovania vývoja obyvateľstva a jeho demografického správania v okresoch Slovenskej republiky. Texty v publikácii sú vhodne doplnené tabuľkami a mapami.

*Kompletné výsledky prognózy v elektronickej forme sú verejne dostupné na internetových stránkach **Prognostického ústavu Slovenskej akadémie vied** <http://www.prog.sav.sk/> a **Výskumného demografického centra** [http://www.infostat.sk/vdc/pdf/Prognoza\\_okresy\\_SR\\_2035.pdf](http://www.infostat.sk/vdc/pdf/Prognoza_okresy_SR_2035.pdf).*

**ZUZANA PODMANICKÁ**  
Štatistický úrad SR